

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРШІНЬ – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ***

Частина 2

**14-15 липня 2020 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 24.07.2020 № 7).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (14–15 липня 2020 року) / уклад.: Е. А. Єрмоєнко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. Ч. 2. – 872 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Чмелюк В. В., Єрмоєнко Е. А., Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості	8
Бобік С. П., Єрмоєнко Е. А., Параниця С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом	23
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг ..	38
Антоненко С. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу	52
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Оптимізація функціональної підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів за методиками бойового хортингу	62
Грищук В. Л., Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу	80
Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Впровадження навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у систему освіти України	101
Бухтіяров О. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота	126
Єрмоєнко Е. А. Особливості базової психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу	139
Гарбовський Л. А., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти	155
Степура Т. М., Єрмоєнко Е. А., Буток О. В. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів	173
Бондарчук В. В., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур	188
Брухно Ю. С., Єрмоєнко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів ..	200
Єрмоєнко Е. А. Самозахист як основа бойового хортингу	214
Бондарчук О. Г., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів	226

Training of professional defenders of Ukraine in the system of combat horting

***Анотація.** The article considers the issues of improving the ways and methods of training cadets of law enforcement and military institutions of higher education by means of combat horting to perform the tasks of professional activity. The need to orient the process of physical training of future officers to perform military-professional activities is determined by the purpose and objectives of the training program and methods of combat horting. It is concluded that the planning of physical training of cadets of law enforcement and military schools should be based on the stages of their professional activities and the rational distribution of the budget allocated for combat horting, as well as taking into account the feasibility of the summary effect of several training sessions. Physical training allows you to selectively influence the education of moral and volitional and physical qualities needed by law enforcement officers in their professional activities. Peculiarities of professional and applied physical training of cadets of law enforcement and military faculties engaged in combat horting are described. On the basis of the received data the technique of professionally-applied physical training of cadets by means of combat horting is developed and experimentally substantiated. The value orientations of cadets in the field of physical culture, the nature and direction of educational material on combat and functional training, raising the level of self-awareness and responsibility of cadets as subjects of the educational process, the need to form and educate cadets as a subject of their own physical culture and patriotic values. a citizen of Ukraine.*

***Ключові слова:** combat horting, national training system, defenders of Ukraine, physical education, sports, general and special physical training, physical development, sports activity, cadets, socialization, self-awareness, responsibility.*

ОПТИМІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗА МЕТОДИКАМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

**Єрмоєнко Е. А.,
Чмелюк В. В.,
Біла В. Р.,
Грищук В. Л.,
Бухтіяров О. А.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

***Анотація.** У даній статті розглядаються засоби оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів закладів вищої освіти та працівників правоохоронних органів, значення систематичних занять студентів і курсантів бойовим хортингом, як складової фізичної підготовки та здорового способу життя людей. У виданні надані теоретико-методичні дані щодо проведення тренувальних занять, спортивних заходів з бойового хортингу, загальнорозвивальних та підготовчих вправ, елементів базової техніки, тактичної підготовки, а також методичні рекомендації щодо психологічної підготовки на основі спортивних, культурних, оздоровчих і бойових традицій українського народу. Наведено перелік основних засобів функціональної підготовки спортсменів бойового хортингу та впровадження виду спорту у навчальний процес закладів вищої освіти України. Стаття адресована фахівцям і любителям, інструкторам з бойового хортингу правоохоронних органів, вчителям фізичної культури та викладачам фізичного виховання, керівникам спортивних секцій бойового хортингу, тренерам-викладачам закладів вищої освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, клубів фізкультурно-оздоровчого, військово-спортивного та національно-патріотичного напрямку. У статті надано зміст тренувань з бойового хортингу студентів, курсантів і працівників правоохоронних органів. Стаття присвячена дослідженню напрямів та особливостей функціональної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів як суб'єктів профілактичної діяльності. З'ясована структура кадрового забезпечення профілактичної діяльності правоохоронних органів України і місце в ньому функціональної підготовки співробітників; охарактеризовано зміст функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів як суб'єктів профілактичної діяльності.*

***Ключові слова:** бойовий хортинг, функціональна підготовка, спорт, здоров'я, фізичні вправи, правоохоронні органи, студенти, курсанти, позитивний вплив, організм людини, спортивні змагання, поведінкова звичка людини, класифікація впливу фізичних вправ, бесіди, методика тренувань.*

Актуальність наукового дослідження. Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України. Це високе і відповідальне призначення. Його створенням на початку XXI століття можна вважати час впровадження у 2008 році в Україні та за кордоном засновником всього українського хортингу Едуардом Єрмоменком нової для спортивного співтовариства, придуманої ним назви «Хортинг», правил змагань та системи підготовки спортсменів, які до цього часу у світі не застосовувалися [1–13; 19–31]. Зараз бойовий хортинг працює в допомогу підвищення функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти, а також співробітників правоохоронних органів.

Основним конституційним завданням і призначенням правоохоронних органів України є охорона правопорядку і захист населення країни від терористичних загроз. Особливо важливо це в даний час, коли корінні перетворення в різних областях українського суспільства здійснюються на тлі виникнення великого числа пригод і конфліктів, які вимагають від правоохоронців рішучих і безкомпромісних дій, прояву твердості, впевненості і високого професіоналізму. У зв'язку з цим значно зростає роль навчальних закладів системи правоохоронних органів України при підготовці офіцерів командної ланки, призначених для заміщення первинних офіцерських посад з перспективою висунення їх на вищі службові посади.

Виклад основного матеріалу. Як свідчать результати аналізу освітнього процесу навчальних закладів правоохоронних органів України, досить часто проведення навчальних занять та інших форм фізичної підготовки здійснюється без належного обліку майбутнього характеру виконуваних службово-бойових операцій, не завжди витримується послідовність в нарощуванні змісту, обсягів та інтенсивності фізичних навантажень, командири підрозділів недостатньо підготовлені до організації і проведення занять з бойового хортингу, фізичної підготовки для дій в умовах, наближених до бойових [14].

Фізична підготовка студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу являє собою процес, спрямований на розвиток фізичних якостей, здібностей (в тому числі рухових навичок і умінь) людини з урахуванням виду її діяльності і соціально-демографічних характеристик. Фізична підготовка є самостійним розділом службово-бойової підготовки і найважливішим компонентом професійної майстерності співробітників правоохоронних органів. Вона передбачає формування професійно важливих фізичних якостей і службово-прикладних рухових навичок, в тому числі прийомів одноборства бойового хортингу і способів подолання різних природних і штучних перешкод.

Цілі і завдання фізичної підготовки засобами бойового хортингу

Метою фізичної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є формування фізичної і психологічної готовності до успішного виконання оперативно-службових та службово-бойових завдань відповідно до їх призначення, вмілого застосування фізичної сили, прийомів бойового хортингу і спеціальних засобів при припиненні різних протиправних проявів, а також забезпечення високої працездатності рядового і начальницького складу в процесі службової діяльності [15–18].

Специфічними завданнями фізичної підготовки студентів, курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є:

- розвиток і підтримка на необхідному рівні фізичних якостей;
- формування різних рухових умінь і навичок, в тому числі виконання бойових прийомів сутички в умовах, максимально наближених до реальних;
- придбання базових знань науково-практичного характеру;
- зміцнення і збереження здоров'я, підвищення стійкості організму до дії несприятливих чинників службової діяльності;
- удосконалення статури і гармонійний розвиток фізіологічних якостей співробітників;
- багаторічне збереження високого рівня загальної працездатності.

Вивчення прийомів бойового хортингу

Цілі і завдання.

Заняття з вивчення бойових прийомів ведення сутички проводяться з метою формування навичок самозахисту, знешкодження та затримання осіб, що загрожують громадському порядку або особистій безпеці громадян, виховання сміливості, рішучості, ініціативи і винахідливості.

На заняттях з бойового хортингу вирішуються наступні завдання:

Навчання бойовим прийомам самозахисту і тренування в їх виконанні.

Навчання вмільм діям у використанні засобів індивідуального захисту і нападу, застосуванні наручників і використанні підручних засобів у сутичках або спеціальних завданнях, що імітують типові ситуації затримання правопорушника.

Виховання витривалості, спритності, швидкості, сили, рішучості, швидкості орієнтування та ініціативності.

Формування впевненості в своїх силах, прагнення зблизитися з правопорушником і знешкодити його.

Загальні вказівки по проведенню занять з бойового хортингу

Заняття проводяться як в спортивному залі зі спеціальним покриттям (хорт, борцівський килим, татамі), обладнаному тренажерами, борцівськими і боксерськими снарядами, так і на спеціально підготовленій ямі з піском і тирсою, на місцевості, а також в умовах, що моделюють певну оперативну обстановку, специфічну для службової діяльності кожного підрозділу (вулиця, квартира, камера, вагон поїзда і т. п.).

Основні методи: розчленовано-конструктивний, сполученого впливу.

У спеціальну розминку включаються: перекиди вперед, назад, через плече, політ-перекид; самостраховки при падіннях вперед, назад, на бік, вперед на бік, назад на бік перекатом, перекидом, стрибком; вправи в парах: перенесення партнера на спині, верхи на плечах, перед собою на руках, способом «крісло»; із застосуванням елементів боротьби: перетягування, звалювання, відривів партнера від килима тощо.

На заняттях з вивчення прийомів бойового хортингу вивчаються і відпрацьовуються стійки, пересування, бойові прийоми боротьби, в тому числі з використанням спеціальних засобів і засобів індивідуального бронезахисту, тактика застосування прийомів, проводяться сутички (спаринги) за спрощеними правилами змагань з бойового хортингу.

Щоб уникнути травматизму при проведенні занять особлива увага приділяється підготовці місць занять, підготовці організму учнів до виконання вправ, прийомів і дій, що вимагають високої координації і швидкості їх виконання. Больові прийоми при навчанні виконуються плавно, без ривків і за сигналом партнера (ударами по підлозі або голосом – «Стоп!») негайно припиняються [32–43]. Кидки проводяться від середини до країв килима. Розучування прийомів страховки і самостраховки здійснюється на перших заняттях, а в подальшому вони постійно удосконалюються.

Навчання бойовим прийомам проводиться груповим способом в парах, партнери підбираються приблизно рівними за зростом і вагою. Прийоми і дії, пов'язані з виконанням ударів, кидків і больових прийомів, вивчаються і вдосконалюються в обидві сторони, правою і лівою кінцівками спочатку в повільному, а потім у швидкому темпі. Удари при вивченні з партнером позначаються і відпрацьовуються на спеціальних тренажерах і боксерських снарядах [44–53]. При навчанні прийомам обеззброєння на заняттях з бойового хортингу використовуються макети ножів, пістолетів, автоматів та інших предметів. При розучуванні способів зв'язування застосовуються мотузки довжиною 2–2,4 м, діаметром 0,7–1,2 см, брючні ремені.

Подальше вдосконалення у виконанні прийомів і дій бойових прийомів проводиться в умовах, що постійно ускладнюються: шляхом підбору партнерів, різних за зростом, вагою, силою; з наростаючим опором партнера; після фізичного навантаження; за раптовим сигналом; з різних положень, після подолання найпростіших перешкод.

Відпрацювання бойових прийомів проводиться груповим і потоковим методами або у

вигляді навчальних сутичок за завданнями керівника заняття з бойового хортингу.

При навчанні (перевірці) техніки виконання бойових прийомів застосовуються такі команди:

Для підготовки до виконання прийому – «Приготуватися!».

Для виконання прийому – «Прийом!».

Для фіксації прийому на певній фазі – «Стоп!».

Для відпускання захоплення – «Відпустити захват!».

Для виконання комбінацій з прийомів і дій даються завдання, а потім виконавча команда: «Вперед!» («Підійти до партнера ззаду, провести загин руки за спину, підвести до стіни і зв'язати – Вперед!»).

Бойова стійка. Стійка в півоберта до правопорушника, ступні ніг паралельні, одна нога за півкроку позаду, ноги зігнуті в колінних суглобах, тулуб випрямлений, живіт злегка втягнутий, вага тіла рівномірно розподілена на обох ногах, голова злегка нахилена вперед, підборіддя прикрите плечовим суглобом з одного боку і кистю руки з іншого боку, праве передпліччя захищає область печінки, ліве – область серця. При фронтальній стійці ступні ніг розташовуються на ширині плечей на одній лінії.

Пересування виконуються кроком і бігом: з поворотами кругом, лівим, правим боком, спиною вперед, стрибками з подоланням найпростіших перешкод, імітацією раніше вивчених ударів і захистів.

Удари і захисти від ударів

Удари наносяться під час нападу декількох правопорушників, збройного нападу і в інших випадках, коли проведення прийомів без нанесення ударів неможливо (як попереджувальних дій, що викликають перемикання уваги, а також дій, що створюють сприятливі умови для проведення больових прийомів, кидків тощо). Вони поділяються на:

Атакувальні удари, які застосовуються для придушення запеклої фізичної протидії співробітнику.

Попереджувальні удари, які застосовуються для припинення дій правопорушників.

Розслаблюючі удари, які застосовуються для відволікання уваги або розслаблення правопорушника. Вони виконуються дозовано, тобто з урахуванням ступеня небезпечності правопорушника, що чиниться їм опору, особливостей виконання тієї чи іншої технічної дії.

При навчанні ударам необхідно знати, що:

Вони наносяться в найбільш вразливі місця на тілі людини.

При нанесенні ударів повинна бути забезпечена можливість збереження стійкого положення або швидкого відновлення втраченої рівноваги в разі промахів.

Необхідна мала ймовірність травмування ударної кінцівки (в тому числі в разі неточного попадання).

Нанесення удару слід супроводжувати видихом, що сприяє швидкості та силі його виконання.

Удари можуть наноситися в різних поєднаннях.

Прямий удар кулаком наноситься в голову або тулуб головками п'ясткових кісток стислих в кулак пальців. Удар з лівобічної (правобічної) стійки виконується за рахунок відштовхування ногою, що стоїть позаду, перенесення ваги тіла на передню ногу, розвороту тулуба в сторону удару, руху кулака по прямій лінії в ціль. В кінцевому положенні кулак і передпліччя повинні розташовуватися на одній лінії.

Удар кулаком збоку наноситься в голову або тулуб. Він виконується головками п'ясткових кісток стислих в кулак пальців з поворотом тулуба всередину напівзігнутою в ліктьовому суглобі рукою з лівобічної (правобічної) стійки з перенесенням ваги тіла на ногу, що стоїть попереду.

Удар ліктем збоку наноситься в голову. Він виконується з поворотом тулуба всередину зігнутою в ліктьовому суглобі рукою з лівобічної (правобічної) стійки з перенесенням ваги тіла на ногу, що стоїть попереду.

Удар кулаком знизу наноситься в підборіддя, нижню частину тулуба. Він виконується

головками п'ясткових кісток за допомогою попереднього нахилу тулуба вперед з невеликим згинанням ніг в колінних суглобах, подальшого різкого розгинання ніг, випрямлення і повороту тулуба всередину до центральної осі тіла з завершальним ударним рухом руки знизу-вгору.

Удар кулаком зверху наноситься в перенісся, по ключиці. Він виконується м'язовою частиною кулака з замахом і подальшим різким опусканням руки і частковим розгинанням її в ліктьовому суглобі.

Удар кулаком (ребром долоні) з розмаху наноситься в голову, шию. Він виконується з різким поворотом (обертанням) тулуба назовні і одночасним розгинанням руки в ліктьовому суглобі.

Удар ліктем з розмаху наноситься в голову. Він виконується з різким поворотом (обертанням) тулуба назовні.

Удар підставою долоні знизу-прямо наноситься в підборіддя. Він виконується за допомогою різкого випрямлення руки від грудей.

Удар носком (підйомом ступні) знизу наноситься в гомілку, пах, а також при спробі правопорушника підняти зброю – в голову. Він виконується за рахунок розгинання ноги в колінному суглобі у напрямку знизу-вгору.

Удар коліном знизу наноситься в пах, а також при спробі правопорушника підняти зброю – в голову. Він виконується одночасним згинанням в колінному суглобі і підйомом ноги знизу-вгору.

Прямий удар підошовної частиною ступні наноситься в коліно, нижню частину тулуба. Він виконується за рахунок різкого розгинання зігнутої в колінному суглобі ноги, підошовною частиною ступні вперед.

Прямий удар підошовною частиною ступні в сторону наноситься в нижню частину тулуба, ногу. Він виконується з положення стоячи боком до правопорушника підніманням коліна до живота і подальшим випрямленням ноги в сторону цілі.

Удар підйомом ступні збоку наноситься в ногу, тулуб. Він виконується по дузі за рахунок розгинання зігнутої в колінному суглобі і відведеної вбік ноги.

Удар п'ятою вниз наноситься по ступні. Він виконується з короткого замаху ноги рухом п'яти вниз-назад.

Захисні дії виконуються від ударів рукою, ногою, головою, ножем, предметом за допомогою пересувань, ухилів, піднурень підставок, відбивів тощо.

При проведенні захисних дій необхідно зберігати стійке і зручне для нанесення удару у відповідь положення.

Захист пересуванням необхідний для своєчасного відходу з лінії атаки за рахунок збільшення (скорочення) дистанції. Пересування можуть виконуватися:

Стрибками назад, в сторону, назад-вбік; легкими кроками назад, в сторону, назад-вбік.

Захист ухилом полягає в своєчасному відхиленні тулуба або частини тіла з лінії атаки. Ухили виконуються в сторону, назад.

Захист поворотом полягає в своєчасному відхиленні тулуба і переміщенні з лінії атаки.

Захист піднуренням складається з руху вперед назустріч удару і ухилу тулуба вниз в сторону. Піднурення виконуються вперед-вниз-вбік.

Захист підставкою виконується для зупинки і блокування ударної руки або ноги нападника. Підставки виконуються передпліччям, гомілкою, ступнею.

Захист відбивом застосовується для відбивання (відведення) ударної руки або ноги в сторону. Відбиви виконуються передпліччям, гомілкою.

В якості захисних дій від ударів руками з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, піднурення, повороти і переміщення, з близької дистанції – підставки і відбиви.

В якості захисних дій від ударів ногами з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати повороти, переміщення, а також поєднання цих захистів з підставками рук і ніг, з близької дистанції – підставки.

В якості захисних дій від ударів ножем з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, повороти і пересування в поєднанні з відбивами з подальшим захопленням збройної руки, з близької дистанції – підставки і відбиви з подальшим захопленням збройної руки. При виборі захисних дій необхідно враховувати конфігурацію і розміри зброї з метою забезпечення особистої безпеки при проведенні обеззброєння.

В якості захисних дій від ударів предметом з середньої та дальньої дистанції доцільно використовувати ухили, повороти і переміщення в поєднанні з відбивами з подальшим скороченням дистанції і захопленням збройної руки, з близької дистанції – підставки і відбиви з подальшим захопленням збройної руки. При виборі захисних дій необхідно враховувати розміри, вагу і конфігурацію предмета з метою забезпечення особистої безпеки при проведенні обеззброєння.

Силові затримання больовими прийомами стоячи

Больові прийоми застосовуються для затримання, обеззброєння та контролю дій правопорушника.

Супровід застосовується після затримання правопорушника для доставляння його в орган внутрішніх справ.

Затримання загином руки за спину поштовхом. Перебуваючи ззаду правопорушника, з кроком вперед захопити однойменною рукою його зап'ястя і відвести руку назад в сторону. Одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в підколінний згин різнойменної ноги затриманого, виводячи його з рівноваги. Штовхнути долонею своєї вільної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу.

Супровід загином руки за спину. Переміщаючи вагу тіла правопорушника на однойменну захопленій руці ногу, притискаючи його до себе, виконати супровід в заданому напрямку, змушуючи рухатися затриманого під впливом больового прийому. При виконанні подаються команди: «Вільну руку в сторону», «Дивитися вправо (вліво)», «З лівої (правої) ноги вперед марш».

Затримання загином руки за спину скручуванням всередину. З кроком вперед-вбік захопити двома руками зап'ястя різнойменної руки правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею однойменної ноги в його гомілку. Скручуючи руку всередину і одночасно згинаючи її в ліктьовому суглобі, вивести затриманого з рівноваги, змістивши вагу його тіла на дальню ногу. Розвертаючись в сторону затриманого, штовхнути долонею різнойменної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути його руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору–на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину піднуренням. З кроком вперед-вбік захопити двома руками зап'ястя різнойменної руки правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею однойменної ноги в його гомілку, одночасно підняти руку вгору і відвести в сторону. Продовжуючи рух, поставити ногу вперед, розвернутися під рукою затриманого кругом, виводячи його з рівноваги натягом захопленої руки на себе. Штовхнути долонею своєї різнойменної руки в його ліктьовий суглоб вперед-вгору, зігнути руку і покласти її на своє передпліччя. Захопити пальцями лікоть і завести його до себе за бік. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору – на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину ривком. З кроком вперед підставити передпліччя руки перед різнойменним передпліччям правопорушника. Іншою рукою захопити його руку трохи вище ліктя, одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в гомілку однойменної ноги (коліном в пах). Повертаючи її назад і розвертаючись на 180 градусів, провести сильний ривок на себе, виводячи затриманого з рівноваги і згинаючи його руку. Різнойменною рукою завести передпліччя захопленої руки правопорушника за його спину, захопивши пальцями лікоть. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору-на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання загином руки за спину замком. З кроком вперед вставити руку між різнойменним передпліччям і стегном затримуваного. Іншу руку розташувати зовні і вище від ліктьового суглоба і з'єднати пальці рук в замок, притискаючи захоплену руку до своїх грудей, одночасно нанести розслабляючий удар ступнею в гомілку однойменної ноги (коліном в пах). Повертаючи її назад і розвертаючись на 180 градусів, провести сильний ривок на себе, виводячи затримуваного з рівноваги і згинаючи його руку. Різойменною рукою завести передпліччя захопленої руки правопорушника за його спину, захопивши пальцями лікоть. Притиснувши передпліччя своєї руки до його спини і надавивши на лікоть вниз, потягнути вгору-на себе, іншою рукою захопити за дальнє плече (одяг на його плечі) або за підборіддя знизу, встати до нього боком, за допомогою больового впливу на захоплену руку, змістити вагу його тіла на ближню до себе ногу. Перейти до супроводу затриманого.

Затримання важелем руки через передпліччя. З кроком вперед захопити своєю рукою однойменну руку правопорушника за зап'ястя. Нанести розслабляючий удар іншою рукою в обличчя затримуваного, одночасно витягаючи руку на себе і розгортаючи її назовні. Повертаючись до затримуваному боком, обхопити його руку своєю різнойменною рукою зверху, підвести передпліччя під ліктьовий суглоб захопленої руки. Натискаючи руку вниз-назовні, під впливом больового прийому змусити правопорушника встати на носки. При супроводі затримуваний повинен пересуватися на носках.

Затримання важелем руки через плечі. З кроком вперед захопити своєю рукою однойменну руку правопорушника за зап'ястя. Нанести розслабляючий удар іншою рукою в обличчя затримуваного, одночасно витягаючи руку на себе-вгору і розгортаючи її назовні. Повертаючись до затримуваному боком, підпірнути під неї і покласти до себе на плечі, вільною рукою захопити іншу руку затримуваного в області ліктя і притиснути її до його тулуба. Одночасно випрямляючи і перегинаючи руку вниз, що лежить на плечах, під впливом больового прийому змусити затримуваному встати на носки. Перейти до його супроводу.

Затримання дотисканням кисті («під ручку»). Перебуваючи ззаду правопорушника, з кроком вперед захопити кисть його однойменної руки, виконати розслабляючий удар коліном в підколінний згин (стегно) його ноги, одночасно захопивши рукою за ближній до нього ліктьовий згин зсередини. Ривком на себе зігнути захоплену руку в ліктьовому суглобі і притиснути до свого боку. Виконати ближньою рукою захоплення за кисть правопорушника. Згинаючи її в променезап'ястному суглобі, під впливом больового прийому змусити правопорушника встати на носки. При супроводі затримуваний повинен пересуватися на носках.

Затримання важелем руки назовні. Захопити кисть правопорушника двома руками, впершись великим пальцем в тильну сторону долоні і нанести розслабляючий удар ногою. Викручуючи руку на себе (від себе) назовні, перевести його на спину. Потягнувши захоплену руку на себе і натискаючи на її кисть, обійти затримуваного з боку голови, розгортаючи його на живіт. Завести захоплену руку назад, перейти на загин руки за спину в положенні лежачи. Підняти затримуваного, використовуючи команди і надаючи йому допомогу, перейти до супроводу.

Затримання важелем руки всередину. Захопити зап'ястя правопорушника двома руками і нанести розслабляючий удар ногою. Повертаючи її назад-вбік, сильно потягнути захоплену руку на себе, скручуючи її всередину, завести його плече собі під пахву (плече). Зафіксувавши плече між стегном і тулубом, одночасно впертися підставою долоні ближньої до нього руки в його лікоть. Відвести руку вперед-вгору, перегинаючи її в ліктьовому суглобі вгору-назовні і дожимаючи кисть, провести три больових прийоми: важіль плеча, ліктя і дожим кисті. Контролюючи стан затримуваного больовим впливом на кисть, перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом.

При затриманні правопорушника можуть також використовуватися комбінації цих прийомів.

Силове затримання з використанням кидків.

Кидки застосовуються для придушення фізичного опору правопорушника, а також переведення його з положення стоячи в положення лежачи.

Задня підніжка. Захопивши однією рукою одяг біля ліктя правопорушника, нанести йому розслабляючий удар. Виконати захоплення іншою рукою за одяг на його плечі або за шию. Зробити крок однією ногою вперед-вбік і рвонути назад-вниз, щоб осадити його на ближню ногу. Завести другу ногу за опорну ногу затримуваного, підбити її підколінний м'язовий згин і кинути правопорушника на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом.

Задня підніжка з захопленням ноги. Зробити крок однією ногою вперед, поставивши її поряд з різнойменною ногою правопорушника і захопити його ближню ногу різнойменною рукою зовні за підколінний згин. Випростуючись і піднімаючи захоплену ногу вгору до відмови, нанести розслабляючий удар іншою рукою в тулуб і захопити нею одяг на плечі затримуваного або виконати захват за його шию. Підставити за його опорну ногу свою різнойменну ногу і провести задню підніжку. Використовуючи захоплену ногу, перевернути його в положення лежачи на животі, розташовуючись до нього обличчям. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу вбік-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положенні лежачи з подальшим супроводом затриманого.

Передня підніжка. Захопити однією рукою воріт одягу правопорушника, іншою – рукав біля ліктя і нанести ногою розслабляючий удар по ногах або в нижню частину тулуба. Повертаючись кругом в сторону захопленої руки, одну ногу поставити біля однойменної ноги затримуваного, іншу – попереду його другої ноги так, щоб підколінний м'язовий згин ноги упирався нижче коліна однойменної ноги правопорушника. Потягнувши його на себе-вбік і повертаючись до нього спиною, кинути його через свою ногу на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок через стегно. Захопити однією рукою за руку біля ліктя правопорушника, нанести іншою рукою розслабляючий удар в його тулуб і виконати захоплення на попереку. Зробити крок однією ногою вперед між ногами затримуваного, з підставкою до неї другої ноги повернутися до нього спиною (ноги напівзігнуті). Підбити його тазом і з нахилом вперед кинути на спину. Надаючи больовий вплив на кисть захопленої руки правопорушника, перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок через спину. Захопити однією рукою за плече різнойменної руки правопорушника. Нанести розслабляючий удар іншою рукою в його тулуб і захопити його під плече утримуваної руки. Поставити свої зігнуті ноги між його ногами, повернувшись спиною до правопорушника. Випрямляючи ноги, нахилиючись вперед і повертаючись в сторону, підбити його тазом і кинути на спину. За допомогою больового впливу на кисть захопленої

руки правопорушника перевести його в положення лежачи на животі. Перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Кидок із захопленням ніг ззаду. Захопити руками ноги правопорушника трохи вище колін, рвонутися на себе вгору, розводячи їх в сторони, одночасно штовхнути плечем затриманого під сідниці і кинути його на груди. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу в сторону-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положення лежачи з подальшим супроводом. Прийом виконується без нанесення розслабляючого удару.

Кидок захопленням ніг спереду. Зробивши невеликий крок ногою вперед, нанести розслабляючий удар рукою в голову. Захопити руками ноги правопорушника за підколінні згини і впертися плечем в його живіт. Штовхаючи плечем затриманого, зробити сильний ривок за ноги на себе і вгору, одночасно розводячи їх в сторони. При падінні правопорушника відставити одну ногу назад і захопити його гомілки під свої пахви. Використовуючи одну із захоплених ніг, перевернути його в положення лежачи на животі, розташовуючись до нього обличчям. Переступаючи через захоплену ногу однойменною ногою зовні, вставити свою гомілку в підколінний згин ноги правопорушника і спертися на коліно, відводячи ногу в сторону-назовні. Натискаючи на гомілку зігнутої ноги правопорушника, провести больовий прийом «утиск литкового м'яза». Під больовим впливом змусити його завести праву руку за спину і перейти на загин руки за спину в положення лежачи з подальшим супроводом.

Силові затримання задушливими прийомами

Задушливі прийоми застосовуються для придушення фізичного опору правопорушника, розслаблення і сковування його дій при затриманні.

Силові затримання задушливим прийомом плечем і передпліччям в положенні лежачи. Стрибком сісти на поперек лежачого на животі правопорушника, відігнути його голову назад, обхопити шию плечем і передпліччям однієї руки і з'єднати руки. Зусиллям двох рук здавити горло затриманого. При спробі правопорушника скинути співробітника перекотитися на спину, обхопивши його тулуб ногами на рівні поясу, з'єднати їх і, випрямляючи ноги, продовжувати удушення руками і ногами. Змусити правопорушника завести однойменну з атакуючою руку за спину. Відпустивши задушливе захоплення, впертися цією рукою в його спину, натискаючи вниз. Іншою рукою виконати захоплення на загин руки за спину з подальшим супроводом. Прийом виконується без нанесення розслабляючого удару.

Силові затримання задушливим прийомом передпліччям і плечем ззаду стоячи. Перебуваючи ззаду, виконати захоплення за плечі правопорушника. Нанести розслабляючий удар ступнею в підколінний згин його різнойменної ноги, одночасно рвонутися затриманого руками за плечі на себе. Повертаючись до нього боком, захопити передпліччям і плечем своєї руки його шию і, з'єднавши руки, здавити горло. Під впливом задушливого захоплення перевести правопорушника в положення лежачи на животі. Змусити його завести однойменну з атакуючою руку за спину. Відпустивши задушливе захоплення, впертися цією рукою в спину правопорушника, натискаючи вниз. Іншою рукою виконати захоплення на загин руки за спину з подальшим супроводом.

Силові затримання з використанням прийомів бойового хортингу у боротьбі лежачи

Прийоми боротьби лежачи застосовуються для контролю дій і сковування правопорушника, придушення його фізичного опору з використанням больових і задушливих прийомів з метою затримання та подальшого супроводу.

Утримання верхи. Правопорушник лежить на спині. Сісти на нього верхи. Нахилившись вперед, притиснутися до грудей правопорушника і, пропустивши руки під його плечима, захопити одяг на шії ззаду. Зачепити зовні гомілками різнойменні ноги правопорушника і

розвести їх в сторони, випрямити в колінних суглобах свої ноги. Після придушення фізичного опору правопорушника провести затримання з використанням больових прийомів боротьби і перейти до супроводу затриманого.

Важіль ліктя через передпліччя. Правопорушник лежить на спині. Сісти на нього верхи. Захопити своєю рукою його різнойменну руку під плече так, щоб його ліктювий суглоб перебував вище передпліччя. Другою рукою впертися в його однойменне плече. Натискаючи вгору, виконати больовий прийом. Поставивши різнойменну з захопленою рукою правопорушника на ступню, під впливом больового прийому перевести його в положення лежачи на боці і перейти на загин руки за спину з подальшим супроводом затриманого.

Важіль руки всередину лежачи на животі

Варіант 1. Захопити двома руками зап'ястя руки правопорушника, лежачого на грудях. Сісти збоку від нього зі сторони ніг і підвести захоплену руку собі під плече, перегинаючи її вгору, виконати больовий прийом на плечовий або ліктювий суглоб. Перейти на дожим кисті захопленої руки правопорушника, далі виконати загин руки за спину і прийом супроводу.

Варіант 2. Захопити двома руками зап'ястя руки правопорушника, лежачого на грудях. Сісти збоку від нього зі сторони голови і підвести захоплену руку собі під плече, перегинаючи її вгору, виконати больовий прийом на плечовий або ліктювий суглоб. Перейти на дожим кисті захопленої руки правопорушника, одночасно розвертаючись до правопорушника, зігнути руку в ліктювому суглобі, завести її за спину і перейти на загин руки за спину і на прийом супроводу.

Звільнення від захоплень і обхватів

Звільнення від захоплень і обхватів виконуються за схемою: нанесення розслаблюючого удару – звільнення від захоплення або обхвату – перехід на прийом затримання і супроводу.

Звільнення від захоплення зап'ясть (рукавів) спереду виконується ривком захоплених рук в сторону великих пальців атакуючого.

Звільнення від захоплення зап'ястя (рукава) спереду двома руками виконується ривком захоплених рук в сторону великих пальців атакуючого за допомогою вільної руки.

Визволення від захоплення горла (одягу на грудях) спереду виконується за допомогою важеля руки всередину або назовні в залежності від захоплення.

Звільнення від обхвату тулуба спереду без обхвату рук виконується відведенням ноги і спини назад з упором в обличчя або горло руками.

Звільнення від обхвату тулуба спереду з обхватом рук виконується відведенням ноги і тулуба назад із захопленням за пах або ударом кулаком знизу в пах або живіт і розведенням рук в сторони, згинаючи їх в ліктях.

Звільнення від захоплення ніг спереду виконується відведенням ноги назад з упором руками в плечі або голову з подальшим нанесенням розслаблюючих ударів або скручуванням шиї затриманого захопленням за підборіддя і упором долоні в потилицю.

Звільнення від захоплення за волосся на голові спереду виконується за допомогою сильного притиснення кисті захватної руки правопорушника своїми двома руками до голови з нахилом тулуба вперед і кроком назад-вбік.

Звільнення від захоплення за волосся на голові ззаду виконується шляхом сильного притиснення кисті захватної руки правопорушника двома руками до голови з напівприсідом і поворотом усередину, нахилом тулуба вперед і кроком назад.

Звільнення від обхвату тулуба ззаду без обхвату рук виконується за допомогою больового впливу на кисть (пальці), поворотом обличчям до правопорушника.

Звільнення від обхвату тулуба ззаду з обхватом рук виконується притисненням однієї руки правопорушника до грудей, присіданням з одночасним нахилом тулуба вперед і підняттям під захоплену руку.

Звільнення від обхвату шиї плечем і передпліччям позаду виконується притисненням однієї руки правопорушника до грудей, присіданням з одночасним нахилом тулуба вперед і підняттям під захоплену руку.

Припинення дій правопорушника з вогнепальною зброєю

Захист від загрози пістолетом виконується за схемою: відхід із зони ураження з одночасним відведенням збройної руки в сторону – вибивання пістолета – нанесення розслабляючого удару – проведення прийому затримання – підбір зброї і супровід затриманого. При невдалій спробі вибивання зброї при затриманні правопорушника необхідно, щоб ствол зброї не перетинав контури тіла. В цьому випадку в ході його затримання в обов'язковому порядку проводиться прийом обеззброєння. Крім цього, при підборі (вилученні) зброї необхідно за можливістю забезпечити збереження на них слідів пальців рук правопорушника, крові жертви. Для цього використовуються рукавички, хустка, аркуш паперу (паперовий конверт), целофановий пакет і т. д. або воно піднімається (вилучається) двома пальцями, при цьому ніж необхідно брати за лезо в місці його кріплення до рукоятки, пістолет – за спускову скобу, автомат (рушницю) – за ремінь або спускову скобу.

Відпрацьовується елементи: захист при загрозі пістолетом спереду в упор виконується з відходом із зони ураження назовні і проведенням важеля руки назовні або всередину; захист при загрозі пістолетом ззаду в упор виконується з поворотом кругом з переміщенням в сторону правопорушника з подальшим проведенням важеля руки назовні або всередину.

Захист від загрози довгоствольною зброєю виконується за схемою: відхід із зони ураження з одночасним відведенням зброї в сторону – нанесення розслабляючого удару – виривання зброї з одночасним збільшенням дистанції – затримання і супровід правопорушника під загрозою застосування зброї.

Відпрацьовується елементи: захист і обеззброєння при загрозі автоматом (рушницею) спереду в упор виконується з відходом із зони ураження назовні; захист і обеззброєння при загрозі автоматом (рушницею) ззаду в упор виконується поворотом до правопорушника.

Звільнення від захоплення автомата правопорушником здійснюється нанесенням удару ногою в пах (низ живота), поворотом боком до правопорушника і вириванням зброї з нанесенням удару ногою в коліно (пах).

Припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю. Виконується за схемою: фіксація (захоплення) збройної руки правопорушника – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання і супроводу. Крім цього, в залежності від ситуації, що складається необхідно виконати вилучення або підбирання зброї.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю з нагрудної кишені виконується за допомогою важеля руки назовні або всередину; припинення дій правопорушника при спробі дістати зброю з кишені брюк (кобури) виконується за допомогою загину руки за спину замком.

Припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури). Виконується за схемою: фіксація (захоплення) атакуючої руки (рук) правопорушника – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання і супровід.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури) при підході спереду; припинення дій правопорушника при спробі знешкодити (вилучити зброю з кобури) при підході ззаду.

Припинення дій правопорушника при спробі підняти зброю. Виконується за схемою: фіксація (відкидання) зброї – нанесення розслабляючого удару – перехід на прийом затримання – підбір зброї і супровід.

Відпрацьовується елементи: припинення дій правопорушника при спробі підняти зброю з землі.

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади співробітників спеціальних підрозділів МВС України, здійснюється за трьома загальнофізичними вправами (по одній на силу, швидкість і спритність і витривалість на вибір перевіряється з урахуванням погодних і кліматичних умов, а також стану навчально-матеріальної бази).

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади

співробітників підрозділів поліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність (карного розшуку, економічної безпеки і протидії корупції, боротьби зі злочинними посяганнями на вантажі, власної безпеки, з протидії екстремізму, оперативно-пошукових, спеціальних технічних заходів), і підрозділів поліції, особовий склад яких виконує посадові обов'язки зі зброєю (дільничних уповноважених поліції, щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, патрульно-постової служби поліції, охорони і конвоювання підозрюваних і обвинувачуваних, щодо забезпечення безпеки осіб, які підлягають державному захисту, позавідомчої охорони), здійснюється за двома загальнофізичними вправами (по одній на силу і швидкість і спритність на вибір комісії з перевірки).

Перевірка фізичної підготовленості громадян, що претендують на заміщення посади співробітників інших підрозділів поліції, здійснюється за однією загальнофізичною вправою на силу на вибір комісії з перевірки.

Висновок. Таким чином, дослідженнями було показано, що професійна підготовка студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу є фактором, що значною мірою зумовлює фізичний розвиток, оскільки суттєво змінює параметри функціонального стану організму в площині підвищення адаптаційного потенціалу, антропометричних і силових характеристик, зниження «фізіологічної вартості» різних видів професійної діяльності, зростання позитивних змін у психоемоційній і потребнісно-мотиваційній сферах, що зумовлює хорошу адаптацію до умов професійної діяльності [54–73].

Таким чином, професійна діяльність (навчально-службова діяльність студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів) є однією з важливих сфер реалізації адаптаційного процесу і формування професійного здоров'я. У процесі фізичного виховання здійснюється вплив не тільки на біологічну (фізіологічну) основу особистості, а й на біосоціальну адаптацію. Тому професійну діяльність в умовах навчання в освітніх установах правоохоронних органів, системи МВС України слід розглядати як процес формування у студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів певного рівня фізичного розвитку, професійних рухових стереотипів (навичок), виховання морально-вольових якостей, а також – збереження і зміцнення здоров'я [74–89]. Критерієм ефективності фізичної підготовки є дотримання учнями системи бойового хортингу всіх вимог робочої навчальної програми і контрольних нормативів за роками навчання, а метою – забезпечення психічної і фізичної готовності для дій в звичайних і екстремальних умовах служби.

У результаті дослідження можна зробити висновок, що заняття бойовим хортингом дуже важливим є не тільки розвиток навичок, необхідних саме в єдиноборстві, а й вправи, спрямовані на вдосконалення організму в цілому. Це означає, що у тренувальний процес спортсменів бойового хортингу входить цілий великий комплекс засобів навантаження і відновлення [90–99]. Гармонійне чергування фізичного навантаження і відновлення після тренувань є запорукою підвищення рівня підготовленості спортсменів і розвитку фізичних якостей.

Перспективи подальшого дослідження. Наступна діяльність і подальша робота над визначенням основних етапів професійно-прикладної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу у констатувальному, формувальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження та опублікована в наукових фахових виданнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
2. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. Суліма, Е. Єрьоменко, К. Кукушкін, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.

3. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрмоєнко, О. Буток, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
4. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі / С. Параниця, Е. Єрмоєнко, Г. Коломоєць, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
5. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.
6. Бойовий хортинг у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, Ю. В. Черпак, І. В. Суліма // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 544–553.
7. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах / В. А. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 14–28.
8. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. Литвиненко, Е. Єрмоєнко, О. Остапенко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
9. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрмоєнко, В. Гришук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.
10. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.
11. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Біла, В. Гришук // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.
12. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. А. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 72–95.
13. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. Болтівець, Е. Єрмоєнко, О. Остряньська, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.
14. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.
15. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Буток, Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.
16. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. Остапенко, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
17. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, І. Суліма, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.
18. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
19. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в

- районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
20. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.
21. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
22. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
23. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 28–40.
25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
26. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
28. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
29. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49–56.
30. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
31. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
32. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
33. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
35. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
36. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
37. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.

38. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
39. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
40. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
41. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
42. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.
43. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
44. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С. 47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09)
45. Єрмоєнко Е. А. Основні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
46. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
47. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
48. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
49. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
50. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
51. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
52. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
53. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
54. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
55. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.

56. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.

57. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.

58. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.

59. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Грищук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.

60. Остряньська О. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. Остряньська, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.

61. Петрович Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрович, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

62. Петрович Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрович, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

63. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

64. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. Зубалій, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.

65. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.

66. Силова підготовка школярів 14-17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, І. Суліма, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.

67. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.

68. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

69. Badiora, S. M., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u vprovadzhenni naukovo-metodychnoi literatury z rekreatsii i fizychnoi rehabilitatsii sportsmeniv pidlitkovoho ta studentskoho viku* [Combat horting in the introduction of scientific and methodological literature on recreation and physical rehabilitation by adolescent and student athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 190–199). Kyiv: Palyvoda A. V.

70. Boltivets, S. I., Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia spravedlyvosti v molodshykh shkoliariv u protsesi hurtkovykh zaniat* [Combat horting as a means of educating justice in junior high school students in the process of group classes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 148–160). Kyiv: Palyvoda A. V.

71. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.

72. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobitynykiv do protydyi nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii*

- obednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.
73. Ivashkovskiy, V. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Psyhomotoryka ta psykho-fizyologichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu* [Psychomotor skills and psycho-physiological features of training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 130–138). Kyiv: Palyvoda A. V.
74. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.
75. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Ostapenko, O. I., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u metodytsi vdoskonalennia sylovykh yakosti sportsmeniv riznogo viku* [Combat horting in the method of improving the strength of athletes of different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 214–222). Kyiv: Palyvoda A. V.
76. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng – profesiyno-prykladnyi vyd sportu pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting is a professionally applied sport of law enforcement agencies of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 203 p.
77. Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv i kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv* [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 19–33).
78. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-psykholohichnoi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting as a means of professional and psychological training of law enforcement officers of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 138 p.
79. Yeromenko, E. A. (2019). *Vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortyngom* [Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting] *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. *Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works*. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (118) 19. P. 49–56.
80. Yeromenko, E. A., Kukushkin, K. M. (2020). *Viyskovo-patriotychne vykhovannia starshoklasnykiv zasobamy boyovogo khortyngu : monografia* [Military-patriotic education of high school students by means of combat horting: monograph]. K. : Palyvoda A. V., 2020. 1110 p.
81. Yeromenko, E. A. (2017). *Vsesvitnie ukrainske zemliatstvo ta diaspora u spryanni rozvytku boyovogo khortyngu* [World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 56–79).
82. Yeromenko, E. A. (2019). *Znachymist tsinnosti fizychnoi kultury ta osnov zdorovya dlya studentiv i kursantiv, yaki zaymayutsya boyovym khortyngom* [Importance of values of physical culture and bases of health for students and cadets who are engaged in combat horting]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. *Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works*. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 11 (119) 1. P. 71–79.
83. Yeromenko, E. A. (2020). *Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu : monografia* [Qualification system of combat horting: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 155 p.
84. Yeromenko, E. A. (2020). *Kompleksne vykorystannia potentsialu boyovoho khortynhu dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh zovnishnioyi agresii* [Comprehensive use of the potential of combat horting to ensure the national security of Ukraine in the face of external aggression]. *Aktualni problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta sproshchennia protsedur mizhnarodnoi torhivli : zb. tez IV nauk.-prakt. internet-konf. (m. Irpin – m. Khmelnytskyi, 25-31 travnia 2020 r.)*. Khmelnytskyi: Naukovo-doslidnyi tsentr mytnoi spravy, 2020. P. 18–23.
85. Yeromenko, E. A. (2020). *Kontseptsia rozvytku boyovoho khortynhu v systemi osvity Ukrainy : monografia* [The concept of combat horting development in the education system of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 122 p.
86. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovoho khortynhu dlya pozashkilnykh navchalnykh*

- zakladiv : monografia* [Curriculum on combat horting for out-of-school educational institutions: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, [ta in.]. – K. : Palyvoda A. V., 2020. – 521 p.
87. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovogo khortynhu dlya uchniv 1–11 klasiv zakladiv zagalnoi serednyoi osvity* [Combat horting curriculum for students of grades 1–11 of general secondary education institutions]: training manual.– Kyiv: Palyvoda A. V.. p. 280.
88. Yeromenko, E. (2020). *Naukove obhruntuvannia psykhologo-pedahohichnykh umov vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortynhom* [Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting]. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports)*, (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
89. Yeromenko, E. A. (2020). *Osoblyvosti fizychnoi i psykhologichnoi pidgotovky ta formuvannia profesiynykh yakosti kursantiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh organiv zasobamy boyovoho khortynhu* [Features of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets and law enforcement officers by means of combat horting]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 39–42.
90. Ostapenko, O. I., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Tymchyk, M. V. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia v shkoliariv fizychnykh zdibnostei yak osnovy tverezogo sposobu zhyttia v maybutniy zhyttediyalnosti* [Combat horting as a means of forming physical abilities in schoolchildren as the basis of a sober lifestyle in future life]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 166–172). Kyiv: Palyvoda A. V.
91. Ostrianska, O. A., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng u vprovadzhenni tvorchykh zdotukiv peredovogo regionalnogo pedagogichnogo dosvidu formuvannia u starshykh doshkilnykiv sotsialno-komunikatyvnykh umin u teatralizovaniy diyalnosti z vykorystanniam khortyng-lialiook* [Combat horting in the implementation of creative achievements of advanced regional pedagogical experience in the formation of senior preschoolers' social and communicative skills in theatrical activities with the use of horting puppets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 173–186). Kyiv: Palyvoda A. V.
92. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Kolomoyets, H. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – fundamentalnyi oseredok voinskykh tradytsiy ukrainskoi zemli* [Combat horting is a fundamental center of military traditions of the Ukrainian land]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 9 (pp. 102–111). Kyiv: Palyvoda A. V.
93. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u shkoliariv i studentiv* [Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 34–45). Kyiv: Palyvoda A. V.
94. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukrainsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.
95. Prysiazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportsmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.
96. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti* [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.
97. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). *Psykhologichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortyngu* [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*. Issue 8 (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.
98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.
99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bila, V. R., Bondarchuk, V. V., Bobik, S. P. (2020). *Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh orhaniv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation] / Shliakhy udoskonalennia profesiynykh kompetentnosti fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. – P. 513–527.

Yeromenko Eduard, Cmeliuk Vasyl, Bila Victoria, Gryshchuk Victor, Bukhtiyarov Oleksiy
University of the State Fiscal Service of Ukraine

Optimization of functional training of cadets and law enforcement officers according to the methods of combat horting

***Abstract.** This article discusses the means of optimizing the functional training of students and cadets of higher education institutions and law enforcement officers, the importance of regular training of students and cadets in combat horting, as part of physical training and a healthy lifestyle. The publication provides theoretical and methodological data on training, sports activities in combat horting, general developmental and preparatory exercises, elements of basic techniques, tactical training, as well as methodological advice on psychological training based on sports, cultural, health and combat traditions of the Ukrainian people. The list of basic means of functional training of combat horting and its introduction into the educational process of higher education institutions of Ukraine is given. The article is addressed to specialists and amateurs, instructors in combat horting of law enforcement agencies, physical education teachers and physical education teachers, heads of sports sections of combat horting, coaches-teachers of higher education institutions, children's and youth sports schools, sports and health clubs, military and military - patriotic direction, as well as the content of training of students, cadets and law enforcement officers.*

***Key words:** combat horting, functional training, sports, health, physical exercises, law enforcement agencies, students, cadets, positive influence, human body, sports competitions, human behavioral habit, classification of influence of physical exercises, conversations, training methods.*

СЛУЖБОВИЙ ОBOB'ЯЗОК ТА ЕТИЧНІ ЦІННОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

**Гришук В. Л.,
Єр'оменко Е. А.,
Бухтіяров О. А.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

Актуальність наукового дослідження. Соціологи і психологи відзначають, що люди, які розрізняються за почуттям власної гідності, дорожать чи або не дорожать своєю честю, у подібних ситуаціях поведуться по різному.

Все залежить від того, який сенс людина вкладає в поняття «честь» і «гідність». Чи замислюється вона над тим, що таке честь, а що таке безчестя. Чи правильно вона розуміє, які наслідки тягне за собою втрата честі або втрата людиною особистої гідності, а разом з ним позитивної репутації, завойованого авторитету, доброго імені. Чи задає собі ці питання людина наодинці зі своєю совістю або для неї має значення лише те, як вона виглядає в очах оточуючих [1–12; 18–29]. У будь-якому випадку ставлення до своєї честі, усвідомлення особистої гідності прямо впливає на характер вчинків і поведінки, визначає престиж людини в суспільстві, або, як тепер часто кажуть «імідж». У всі часи це було важливим для всіх людей, представників усіх професій.

Але є такі професії, присвятивши себе яким, людина стає зобов'язаною не тільки думати про свою честь і особисту гідність, а й оберігати честь інших, охороняти і захищати гідність кожного громадянина. Саме такою є професія співробітника правоохоронних органів.

Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів сприяє підвищенню спеціальної професійно-прикладної фізичної підготовки, але на фоні повного спектра підготовки, у процесі занять даним професійно-прикладним видом спорту, співробітник набуває певного комплексу морально-етичних орієнтирів поведінки, які використовуює у професійній діяльності.

НАШІ АВТОРИ

- Антоненко Сергій Анатолійович** кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України
- Бабурнич Сергій Антонович** віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Дніпропетровської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу
- Бадьора Сергій Миколайович** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України,
- Біла Вікторія Русланівна** кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-методичної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
- Брухно Юрій Сергійович** старший інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, лейтенант податкової міліції, майстер спорту України з хортингу
- Бобік Семен Петрович** заступник начальника з виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Боднарчук Олег Григорович** доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права та процесу Навчально-наукового інституту права Університету державної фіскальної служби України
- Бондарчук Віталій Вікторович** заступник начальника факультету з організаційної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, полковник податкової міліції
- Боровець Наталія Олександрівна** Інспектор відділу виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Буток Олена Володимирівна** старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України
- Бухтіяров Олексій Анатолійович** кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України, учасник бойових дій

Вехтєв Валерій Валерійович	президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Ганчева Владислава Ігорівна	співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту позашкільної освіти та виховної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України
Гарбовський Леонід Антонович	доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, доцент
Гречаний Олександр Миколайович	учитель-методист фізичної культури Київської інженерної гімназії, перший віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Грищук Віктор Леонідович	кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Дервянко Вікторія Василівна	завідуючий сектором наукового та навчально-методичного забезпечення змісту суспільної, громадської та технологічної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України, майстер спорту України з хортингу
Деркач Оксана Вікторівна	провідний фахівець кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
Єрмоєнко Вероніка Едуардівна	майстер спорту України з хортингу, студентка Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, член національної збірної команди України з хортингу, чемпіонка України з хортингу.
Єрмоєнко Едуард Анатолійович	кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
Зверєв Антон Віталійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, майстер спорту України, капітан податкової міліції

Полторацький Сергій Сергійович	начальник медичної служби Міністерства оборони України, президент Національної федерації військово-прикладного хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Рамазанова Уляна Василівна	Старший інспектор з особливих доручень відділу спеціалізованої та професійної підготовки фахівців з фінансових розслідувань Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
Рудей Дмитро Юрійович	директор Київської інженерної гімназії, учитель-методист
Сидоренко Олексій Миколайович	кандидат економічних наук, начальник навчального відділу Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Степура Тетяна Миколаївна	провідний фахівець Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Тимчик Микола Валерійович	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу Національного педагогічного університету імені Миколи Драгоманова, науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, майстер спорту України з хортингу
Тішин Андрій Володимирович	старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер бойового хортингу
Федорченко Тетяна Євгенівна	доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Чмелюк Василь Васильович	кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій
Шаповалов Борис Борисович	кандидат психологічних наук, доцент, президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу, президент Федерації поліцейського хортингу України, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, російською та англійською мовами)

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

14-15 липня 2020 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 2

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 29.08.2020 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 91,56

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0238
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ